

TILŽES MIESTO LIKIMAS

TILŽĖ MAŽ. LIETUVOS LIETUVYBĖS
CENTRAS

Tilžės vardas pareina nuo upelio, vadinamo T i l ž e - l ė. Vokiečiai ilgą laiką miestą vadino Tilsat, paskui Tilset, o vėliau T i l s i t.

Kai tik kryžiuočiai užkariavo plotus iki Nemuno, jie tuoj atsigabeno vokiškų kolonistų, kad šiam kraštui užspaustų vokiškosios kultūros ir ponybės antspaudą. Kad galėtų apsisaugoti prieš prūsų ir lietuvių puolimus, kryžiuočiai strateginėse vietose pastatė daug pilių. Viena tokia pilis buvo pastatyta Tilželės ištakoje į Nemuną. Ne kartą prūsų ir lietuvių pulkai tokias pilies sunaikindavo, bet pačių kryžiuočių iš krašto išvyti nebepajėgė.

Kryžiuočių galybei žliugus, Tilžė pamažu pradėjo augti ir tarpti. Su laiku ji pasidarė miestu. Ten kur savo laiką buvo Vokiečių gatvė (Deutsche Strasse), senaisiais laikais gyveno iš Vokietijos atsikraustę vokiečių kolonistai. Toliau į pietus buvo Lietuvių gatvė (Littisch Gasse - Litauische Strasse). Apie ją gyveno ir savo namus statėsi čia gimimiečiai lietuviai. Tik vėliau germanizatoriai rado reikalo palikti Vokiečių gatvės pavadinimą, bet lietuviškąjį pavadinimą pakeisti į Aukštąją gatvę (Hohe Strasse).

Vieta tarp Lietuvių gatvės ir Malūno ežero bei Tilželės vadinosi „Tarp Daržų“, nes čia plėtėsi lietuvių ūkiai. Tokiu būdu Tilžės miestas dalinosi į dvi dalis: vokiečių apgyventą - paliai Nemuną ir lietuvių - paliai Tilželę ir prie ežero.

Lietuvių bažnyčia pirmiau stovėjo ant vadinamojo „Javų Turgaus“. Ji buvo be bokšto ir varpų. 1733 m. Sekminių dienų ji staiga sugriuvo. Keletą metų vėliau, siaučiant Septynių Metų karui, lietuviams buvo pastatyta nauja bažnyčia.

Šalia rotinės buvo teismas. Šitas teismas buvo Įsrutės teismo priežiūroje ir vadinosi „Lietuviškasis Karališkasis Teismas“ (Litauisches Hofgericht).

TILŽĖ PRIEŠ ANTRĄJĄ PASAULINĮ KARĄ

Tolimoje matosi celiulozės fabrikas ir geležinkelio tiltas per Nemuną.

Senoji Tilžės katalikų bažnyčia buvo statyta Senteiniuose, grafo Dorengovskio dvaro laukuose. Ji buvo Žemaitijos vyskupijos priežiūroje. 1851 m. buvo pastatyta Naujoji Katalikų bažnyčia, sunaudojant Senteiniuose nugriautosios bažnyčios liekanas.

Tilžė suvaidino dar ir istoriniai reikšmingą vaidmenį Europai. 1807 m. ties Tilžę ant plausto Nemuno upėje susirinko beveik visos Europos nugalėtojas Napoleonas, bei pažemintasis Prūsijos karalius ir Rusijos caras taikai pasirašyti.

Tilžiškių labai mėgiamas ir mieliai lankomas buvo Angelo kalnas ir Jokūbinė. Užlipus ant Angelo kalno, lankytojas turėdavo puikų reginį į apylinkę. Nuo jo žvelgdamas, lietuvis negalėjo neprisiminti savo tautos ir tėvynės istorijos. Čia lietuvis pajusdavo, kaip jo širdyje atbusdavo meilė savo tautai, kalbai ir tėvynei.

O kokia graži, rami Jokūbinė! Čia seni jos medžiai, čia didingai ir gražiai stovi vienas Prūsų Lietuvos paminklų - charakteringas lietuviškas na-

mas, čia skamba lietuviškų chorų dainos ir giesmės, čia statomi Vydūno veikalai, čia per lietuvių šventes grodavo ritmeisterio von Pogendorf veda mas karinis dūdų orkestras, čia lietuvių marguliuoja savo spalvingais ir gražiais tautiniais rūbais.

Taip, Tilžė, o ne Klaipėda buvo Mažosios Lietuvos lietuvių centras, kuris šiaurę ir anapus sienos žadino lietuviškumą ir skiepijo prabočių dvasią ir meilę savajai tautai lietuvių širdyse. Čia buvo apeliuojama į tautinį susipratimą ir kviečiama tikėti į savo tautos prisikėlimą. Čia išėjo, metų bėgyje, nesuskaitoma daugybė lietuviškų dienraščių, savaitraščių, mėnraščių, knygų ir knygelių. Kas šiandien pajęgtų tiksliai suskaičiuoti visus tuos parengimus, ypač dr. Vydūno ir J. Vanagaičio vadovaujamus, kurie vyko Jokūbinėn, Piliečių ar Šaulių namuose, ar Kaiserhofo viešbutyje.

Pirmajam Pasauliniam karui pasibaigus, Tilžėje, o ne kitur, rinkosi lietuviai į Prūsų Lietuvos Tautinę Tarybą ir

paskleidė tūkstančius atsisaukimų po visą Mažąją Lietuvą, išreikšdami savo norą jungtis prie atsikūrusios Lietuvos valstybės.

Lietuviškai veiklai didelę žalą padarė išsigalintis nacionalizmas ir jų propagandą krašto lietuviškumo žymėms išnaikinti. Jie keitė senus lietuviškus vietovardžius į vokiškus ir pašalino lietuvių kalbą iš bažnyčių ir mokyklų. Iš gausios lietuviškos periodinės spaudos beliko tik Dovo Jagomasto leidžiamas „Naujasis Tilžės Keleivis“ bei jo kasmet leidžiamos labai populiarios lietuviškos „Kalendros.“ Pagaliau ir pats Jagomastas turėjo apleisti Tilžę. Kaip žinoma, jis ir visa jo šeima vėliau buvo nacių sušaudyti.

TILŽĖ ŠIANDIEN

1944 m. liepos 24-27 d. d. sovietiniai bombonešiai pradėjo bombarduoti Tilžę. Tomis dienomis buvo sunaikinta 150 pastatų. Tais pačiais metais rugpjūčio 26-27 d. d. bombardavimas iš oro buvo toks smarkus, kad virš 800 pastatų buvo visai sunaikinta. Spalio 22 d., po aršių kovų, nuo kurių miestas dar labiau nukentėjo, raudonoji armija įžengė į Tilžę.

Tokiu būdu Tilžė karo metu prarado virš trečdaliao savo pastatų. Išskyrus keletą gatvių miesto centre, labai sunaikinta buvo ta miesto dalis, kuri randasi tarp Nemuno ir Aukštosios gatvės. Čia testovi tik uosto sandėlys, celiuliozės fabrikas ir keli aukšti nuomininkų namai. Aukštoji gatvė, kuri skaitėsi Tilžės vyriausia ir pagrindinė gatvė, šiandien yra šiaip taip atsištačiusi. Joje randasi didžiausios miesto krautuvės ir turgus. Turgus sovietuose vyksta sekmadienį ir trečiadienį. Į jį suplaukia ir daug aplinkinių rusų kolonistų, kurie tikisi ką nors turguje nusipirkti ar patys parduoti.

Anksčiau Tilžė turėjo apie 60 000 gyventojų. Šiandien gyventojų skaičius žymiai didesnis, nors miesto trečdalis dar neatstatytas. Rusų kolonistams tai nieko nereikia. Jie, prie sovietinės sistemos pripratę, gyvena primityviai ir susispaudę. Tilžėje, kur anksčiau bute gyveno tik vienas gyventojas su šeima, dabar gyvena dvi, o kartais net trys šeimos. Tikslaus Tilžės gyventojų skaičiaus negalima sužinoti.

Šiandien Tilžėje nebėra nė vieno maldos namų. Bažnyčios, kurios buvo nesunaikintos, šiandien tarnauja kitiems tikslams. Pvz., Vokiečių bažnyčioj yra geležies laužo sandėlys.

Tilžėje namai dar pasikeitė ir kitokiu būdu. Šiandien mies-

LIETUVIŠKAS NAMELIS STATYTAS 1905 M. JOKŪBINĖJE

te retai užtiksi namus, kuriuose nebūtų laikoma naminių gyvulių, ypač kiaulių. Gyvuliams tvartai kaip ir nestatomi. Jiems paprastai užleidžiamas sklepas ar kita vieta name. Tat nenuostabu šių dienų Tilžėje užtikti oškų, karvių bei įvairių rūšių sparnuočių. Mėšlas išmetamas už namo, dažniausia į daržą. Atrodo, kad pačios gyvenimo sąlygos verčia dabartinius Tilžės gyventojus apsirūpinti patiems maistu.

Dar sveika yra išlikusi ir Tilžės rotušė. Karalienės Luizės tiltas po daugelį pastangų vėl atstatytas.

Gražiosios Jokūbinės, taip kaip ją pažino senieji Tilžės gyventojai, nebėra. Jokūbinė tapo pasilinksminimo aikšte su tokiomis atrakcijomis, kaip mediniu aukštu bokštu, nuo kurio galima nušukti parašiotu.

Dar reiktų pastebėti, kad šiandien Tilžėje ypatingai daug krautuvių, kuriose parduodami alkoholiniai gėrimai. Sakoma, kad alkoholio poreikavimas esąs labai didelis.

Tokia, bendrais bruožais, šiandien atrodo mūsų mieloji

Tilžė. Jai atimtas ne tik jos charakteris, bet ir jos vardas. Šiandien ji vadinasi Sovietisk. Gaila, kad dabartiniai Lietuvos valdovai, partinių dogmų apakinti ir savo laiku rusiškų socimperialistų akliško paklusnumo Maskvai išmokyti, nepajėgė susiorientuoti, ar suprasti šio pokarinio istorinio laikotarpio reikšmės. Tai parodė jų visiškai nesidomėjimas šiuo lietuvišku kraštu. Jie nesugebėjo, jei jau ir neužimti viso krašto, tai bent Tilžėje, Ragainėje, Karaliaučiuje įkurti lietuviškų kolonijų, gyvų lietuvių salų. Kad ir diasporoje gyvendami, jie būtų buvę tas elementas, su kuriuo būtų buvę galima palaikyti ryšius ir kuris ateityje būtų buvęs Maž. Lietuvos lietuviškumo liudytoju. Deja, kaip kartą išsitarė vienas mažlietuvis, Mažosioj Lietuvoj lietuvių šiandien nė „ant veislės“ nepalikta. A. L.

Tilžės sūris

Tilžė pasaulyje pagarsėjo ir savo skaniu sūriu. Ir šiandien įvairių kraštų maisto krautuvės parduoda imituotą sūrį pavadintą „Tilsit“.

JIE SUTEIKIA MAŽ. LIETUVAI NAUJĄ VEIDĄ

Nuotraukoje matome rusišką Mažosios Lietuvos kolonistą - kolchozniką. Kur kadaise stovėjo puikios trobos ir matėsi gerai apdirbti laukai, šiandien griuvėsiai ir želimai. Nuotrauka iš 1954 m. Ją atvežė kolchoze dirbęs Rytų Prūsijos gyventojas.

ALGIRDAS GUSTAITIS

NAUJA SUTARTIS IR MES

SOVIETŲ RUSIJAI-VAKARŲ VOKIETIJAI PASIRAŠIUS NEPUOLIMO SUTARTĮ, LIETUVIŲ LAIKYSENA PRŪSIJOS ATGAVIMO REIKALU NETURĖTŲ PASIKEISTI.

Beveik tradiciniai priešai Vokietija ir Rusija, 1970 m. rugpiūčio 13 d. Maskvoje pasirašė nepuolimo sutartį. Ar dėl to turėtų pasikeisti lietuvių laikysena Prūsijos atgavimo klausimu?

Dabar Vokietija teturi maždaug pusę savo žemių ir vadinasi Vakarų Vokietija. Rusija dabar yra labai išpampusi ir vadinasi Sovietų Sąjunga. Ir vieni ir kiti nesibijo pasirašyti sutarčių laužyti. Jas laužydami, kariavo visą II. Pasaulinį karą.

Kai kurie lietuviai nuogaštauja, kad dabar reikėsia ir lietuviams taikytis prie tų galiūnų „taikos“ ir mažiau veikti Prūsijos atgavimo klausimu. Esą, jei tokie galiūnai sutarė, tai ką tenai mes galėtume padaryti, kaip istengtume savo ieškinius įvykdyti?

Visų pirma, mums neprivалу kitų valstybių susitarimai. Antra, rusų ir vokiečių nepuolimo susitarimas niekuo neįpareigoja lietuvių tautos. Trečia, sunku įsivaizduoti, kaip lietuviai galėtų mažiau veikti Prūsijos atgavimo klausimu; jį tegalima pagyvinti. Ketvirta, kaip visos lietuvių tautos, taip ir Prūsijos atgavimo reikalas yra nedalomas.

Tauta pasiekia to, ko ji pati verta. Ištisu šimtmečių eigoje praleista eilė geriausių progų atgauti, prie likusios Lietuvos prijungti, visą Prūsiją. Apgailėtinas nesusipratimas, stoka vienybės ir energijos reikiama linkme. Tautinis abuojumus, paprasčiausia baimė ir pateikavimas svetimiesiems ta mūsų sentėvių žemę nubloškė į dabartinę padėtį, kurią mes visi, daugiau ar mažiau, žinome.

Visų lietuvių bendra kova už Prūsijos prijungimą prie Lietuvos turi būti varoma pagyvintai, visiškai neatsižvelgiant ką ir kaip kokios valstybės sutaria. Mūsų tautos reikalai turi rūpėti mums pirmoje eilėje. Nuo to momento, kai savo tautos reikalus paliksime kitiems tvarkyti, būsime nustoję tautinės ambicijos ir bausis istorinio sprendimo dalgis pradės leistis ant visų lietuviškai kalbančių.

Los Angeles, Calif. 1970.8.21 d.

Kokios bus rusų-vokiečių ne

Apie Nepr. Lietuvos prekybos laivyno laivų ir kapitonų likimą šiandien turime mažai davinų. Už tat įdomu buvo skaityti Lietuvoje leidžiamame žurnale „Jaunimo Gretos“ pasikalbėjimą su kapitonu Vytautu Babarskiu, „Šiaulių“ laivo buvusiu vadu. Kaip matyti iš reportažo, kapt. Babarskis šiuo metu gyvena Mariampolėje. Ten pat gyvena ir buvę laivų inžinieriai K. Miliauskas ir J. Urbas. Jie dažnai susitinka ir dalinasi praeitų laikų išpūdžiais. Vieno tokio subuvimo metu jie pasikvietė ir minėto žurnalo korespondentą Algimantą Liekį, kuris jų pasikalbėjimus šitaip užrašė:

- Kapitone, nebūk sentimentalus!

Kapitonas Vytautas Babarskis nieko neatsako į draugų - buvusių laivų inžinierių - Ka-

burlaivių: Stasys Kudirka, Zigmas Domeika, Benediktas Monkevičius, Eduardas Sliesoraitis, Feliksas Marcinkus, Ričardas Raudonikis, Jonas Valiūnas ir aš, atrodo, vienintelis iš tų pirmųjų Lietuvos kapitonų, kaip sako dobilą minas... Tiesa, Šiauliuose gyvena Mykolas Limba, JAV - Bronius Krištopaitis. Jie plaukiojo kitu burlaiviu - „Archibald Russel.“

Nemažą teko girdėti apie „Olivebanką“, suomio Gustavo Eriksono burlaivį, dešimtį kartų apiplaukusį pasaulį. Vieno je tokioje kelionėje dalyvavo ir Vytautas Babarskis.

Iš Liverpulio „Olivebankas“ išplaukė 1925 metų vėlyvą rudenį. Laivo komanda - internacionalinė: anglai, suomių, švedai, norvegai, ispanai... Tarp jų ir aštuoni jau minėti lietuviai.

JŪRININKAI

zimiero Miliausko ir Jono Urbo pastabą ir toliau rodo korespondentui senas nuotraukas, pasakoja, bet jo kalba dažnai nutraukia ilgai trunkantis kosulys. Matyt, nuo sunkaus darbo ir gyvenimo šaltose drėgnose laivų kajutėse.

- Čia mes 1925 metais Kauno aukštosios technikos mokyklos jūreivystės skyriaus kursantai, prieš išvykdamį toliau mokytis jūreivystės Suomijoje. O čia plaukiojom „Olivebanko“

Laivo kursas - į Kanadą. Pasikrovus ten lentų - Australijon, iš ten... Bet vos pasitraukę iš uosto, ėmė siausti Atlantas, ir užuot plaukę iki Kanados, kaip planuota, dvi savaites, sugaišo du mėnesius. Visi išsiilgę žemės, poilsio ir šviežio maisto, bet, vos nuleidus inkarą Švento Lauryno įlankoje, teko skubiai vėl kelti bures - įlanką ėmė kaustyti ledas. Išplaukė Australijon.

Baigėsi gėlas vanduo. Virš

TILŽĖS LIETUVIAI VIENO PARENGIMO METU

Vaizde matome tilžiškius lietuvius 1930-32 m. susirinkusius Vokietijos Lietuvių Susivienijimo salėje. Ne visų veidus šandien galima atpažinti. Žinrint į nuotrauką galima geriau atpažinti tik Elskę Banaitienę (trečioji iš kairės su tautiniais rūbais), Lietuvos konsulato gen. sekretorių Paleikaitį (ketvirtą iš kairės) ir Susivienijimo pirmininką Vilių Mačiulaitį (penktą iš kairės). Iš dešinės į kairę sėdi prie stalo pirma - sis susivienijimo sekretorius Fricas Šlenteris, o šalia jo Kristupas Banaitis, muziko Valterio Banaičio tėvas.

puolimo sutarties išdavos ir kaip jos atsilieps Lietuvos vadavimo bylai, sunku šiandien dar pramatyti. Tačiau yra faktas, kad jos žymiai apsunkins jos eigą, o dar labiau Maž.

Lietuvos problemą. Būtu malonu ir pageidautina, kad daugiau mūsų veikėjų ir tautiečių pasektų bičiulio Algirdo Gustaičio pavyzdžiu ir šiuo klausimu pasisakytų R E D.

denio ištiesė brezentą - lietaus vandeniui rinkti. Bet kaip tyčia lietaus vis nebuvo, o vėjas liovėsi pūtęs. Bejėgiškai nukaro burės. Jokio debesėlio, jokio vėjo dvelktelejimo. Lindo į atmintį girdėti pasakojimai, kad taip žūdavo laivo komandos... Nusilpo Stasys Kudirka. Po pusmečio grįžtant Hamburge jis mirė džiova. Daugėliui kraujavo dantų smegenys, kankino haliucinacijos.

Monotoniška. Iki išprotėjimo įsiėdusi vandenių ir dangaus žydruma. Tyla...

Tris savaites stovėjo „Olivebankas“ ties ekvatoriumi, kol vėl išsipūtė burės, į bortus suteliuškavo bangos.

Į port Linkolną Australijoje „Olivebankas“ nuplaukė pavėliavęs - grūdus, skirtus Europai, laivai jau buvo išsivežę.

Nesisekė „Olivebankui“. Tuščiais triumais jis plaukė iš uosto į uostą - kiti laivai jį pralenkdavo. Bet vis viena praėjo daugiau kaip metai, kol jūrlapiuose buvo nubrėžtas kursas Europon. Tik kitą Žemės rutulio pusę - per Ramųjį vandenyną.

- Gerai išsimegė Ugnies Žemė ir prie jos pakrančių užklupusią audrą, - sako Vytautas Babarskas. - Skubėjome nuleisti bures. Bet stiebas pašėlusiai aukštas. Lipi, o vėjas plėšia nuo jo, tokia jėga, rodos, dar sekundė, ir nebeistūrėsi. Staiga pro tą vėjo kaukimą ir lūžtančių bangų triukšmą išgirdau riksmą: Gelbėkite! Žvilgtelėjęs aukštyne apmiriau: tik rankomis laikosi išsikibęs virvės suomis Teinoras! Vėjas blaškė jo kūną. „Greičiau!“ raginau save kopdamas prie jo rejos. Bet nespėjau. Teinoras nulėkė žemyn. Ir kai laivas vėl ėmė svirti į kitą pusę, žemai, ant siaurčio denio lopinėlio pamačiau tamsų gniužulą. Pribėgo kele - tas mažiųjų, lyg žaislinių žmogeliukų ir nunešė gniužulą, palikę jo vietoje tamsią dėmę. Bet greitai ir ja nuplovė užgriuvusi banga.

Vargšas Teinoras! Jo galva ištiško lyg kiaušinis. Sutrupėjo nugarkaulis. Apskritai, krisdamas iš 70 metrų aukščio geriau ir tikėtis negali.

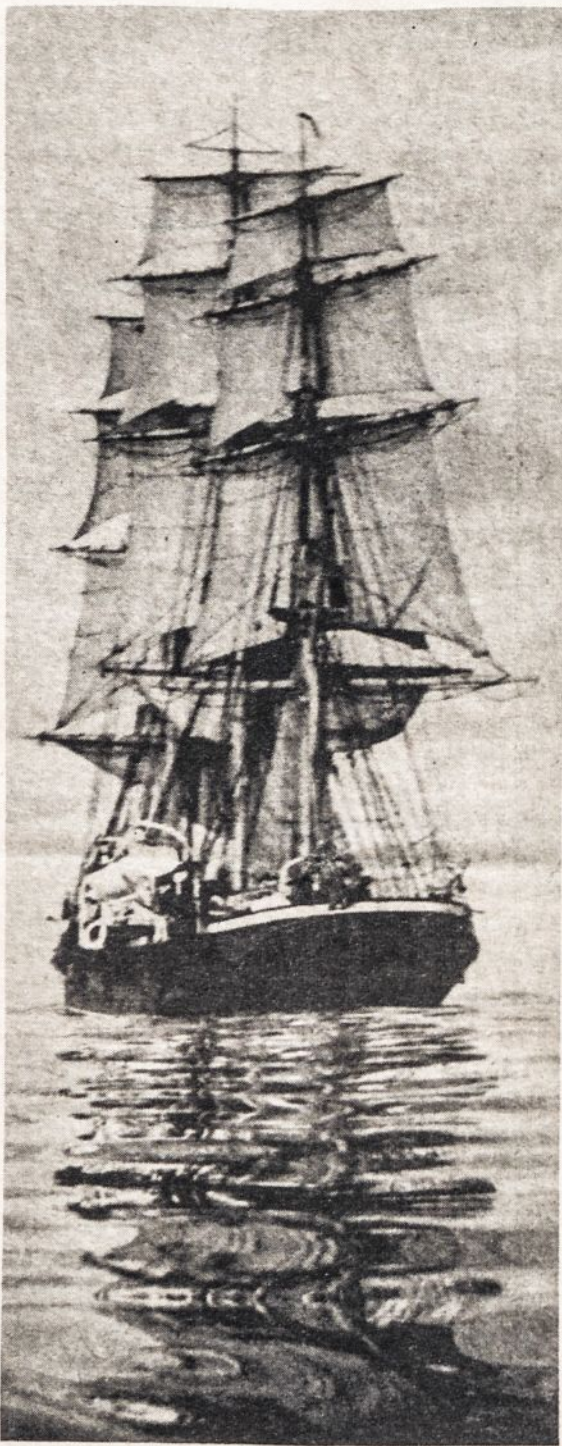
- Kapitone, vėl tu su prisiminimais. Geriau pakalbėtum apie šiandieną.

Vytautas Babarskis lyg susigėdęs pakelia akis ir atlaidžiai šypsosi. Draugai „pristabdo“, o jis taip norėtų dar pasakoti. Pavyzdžiui, kaip banga jį „išmušė“ už borto ties Geriosios Vilties ragu, kaip 1930 metais grįžęs Lietuvon su kapitono diplomu kūrė lietuvių laivyną, kaip buvo „Šiaulių“ kapitonas, kaip...

(Kai užsimenama apie Nepriklausomos Lietuvos prek. laivyną ir daromi palyginimai su

dabar Klaipėdoje stovinčiais rusiškais laivais, K. Miliauskas ir J. Urbas tvirtina, kad to meto Lietuvos laivai buvo ne ką blogesni už kitų šalių štai, kad ir laivas „Kaunas“, kur plaukioję mechanikais. RED)

- O tamsta ar girdėjai, kaip jis nuskendo? - vėl pagyvėjęs klausia kapitonas. - Papasakok Kazimierai, kaip tu kepurės ieškojai, - ir visi trise juokiasi.

„...Vėjas liovėsi pūtęs. Bejėgiškai nukaro burės. Jokio debesėlio, jokio vėjelio dvelktelejimo... Tris savaites stovėjo „Olivebankas“ ties ekvatorium...“

Buvo šaltas ir vėjuotas 1939 metų lapkričio 16. dienos rytas, kai „Kaunas“ ūktelėjęs paliko Gento uosto krantinę Belgijoje. Laivo laukė neilga, bet pavojinga kelionė Anglijon. Beveik kas valandą atėdavo žinia, kad vienas laivas toje trasoje susidūręs su plaukiojančiom minom, kitas laivas nuskendęs... Visus slėgė ir gauta žinia, kad Baltijos jūroje nuskendo didžiausias ir greičiausias Lietuvos prekybos laivas „Panevėžys“,

kartu su laivu žuvo šturmanas Povilas Pažemeckas ir telegrafistas Ignas Prapiestis.

- Ar ne geriau mums būtų buvę dirbti kokiam fabrikėlyje - suabejojo tada Kazimieras Miliauskas ir Jonas Urbas.

K. Miliauskas buvo baigęs Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakultetą. J. Urbas - Kauno aukštesniąją technikos mokyklą, bet suviliojo jūrą ir svajonė aplankyti nematytas šalis.

Tomis dienomis ypač neramus buvo jūreivis Antanas Kulikauskas. Gente jis ruošėsi palikti laivą, bet paskui apsigalvojo. Tik nerimas, matyt, jo neapleido. Susikrovė daiktus. Išgirdęs pasakojimą apie vieno ar kito laivo žuvimą, nuolat klausdavo: „O ką, jei ir mes?..“

Denyje grupė jūreivių baigė ruošti plaustą. Tai buvo šešios tuščios metalinės statinės, su tvirtintos mediniais rėmais ir lentų skydais. Plaustą pastatė prie borto taip, kad atkabinus kablį jis pats nuslystų į vandenį.

Laivo priekyje, prie bortų, ant tiltelio budintys jūreiviai sekė bangas, ar nepasirodys dygliuotas rutulys - mirtį nešanti mina. Už keleto kilometrų kurso dešinėje pasirodė pusiau paskendęs graikų miškavežis. Buvo girdėti lėktuvų gausmas. Atėjo vakaras. „Ką daryti? - suko galvą kapitonas Bronius Krištopaitis. - Plaukti? Bet minos... Nuleisti inkarą? Bet kaip dėl laivo apšvietimo?“ Vakaram anglų konsulate pasakė: plaukite be šviesų! Vokiečių konsulate išgirdo priešingai: plauksite be šviesų Anglijos link - skandinavinsime!

„Kaunas“ nuleido inkarą. Įjungė prožektorius, nukreipė jų šviesą į trispalvę Lietuvos vėliavą ir užrašus ant bortų: „Kaunas-Lietuva.“ Lietuva neutrali šalis...

Jūrą užgulė naktis. Juoda ir bežvaigždė. Monotoniškai suposi laivas. Lengvos bangelės dužo į bortus. Girgždėjo inkaro grandinė. Vos juntamai tirtėjo denis nuo mašinų. Jokio kito garso. Tik budinčių jūreivių kalbos.

Pirmasis mechanikas Miliauskas užsuko į kapitono kajutę.

- Kaip gerai, kad užėjai, - kapitonas užvertė knygą - kažko neramus. Suloškime kortom..

- Buvo 20 valandų 24 minutės. Išgirdome lyg lėktuvo, lyg katerio motoro ūžesį. Denyje kapitono krosnelei malakas kapojo jūreivis Antanas Kulikauskas.

Staiga nematoma jėga mestelėjo nuo sofos. Baisus trenksmas, bildesys. Laivas ėmė smarkiai svyruoti į šonus ir drebtį lyg konvulsijų tampomas.

(Tęsia 5 psl.)

JŪRININKAI...

Griūdami jie išbėgo ant denio. Tamsu. Išvartyti stiebai. Sulamdyti triumo liukai. Visur pilna virvių, dėžių nuolaužų, šniokščia besiverždamas į triumus vanduo. Laivas pastebimai skendo. Tik niekur nematyti pląusto.

Gelbėjimosi valčių denyje dar degė šviesa. Ten jau buvo susirinkę jūreiviai. Leido valtis. Reikėjo skubiai prasigauti ten, nes bangos jau siekė denį. Tik gelbėjimosi valties vyresnysis, antrasis šturmanas Detjanas, neskubėjo..

- Užsikirto velnias. Einu kirvio paieškoti.

Šturmano veidas buvo kruvinas. Jūreiviai sugražino jį atgal.

- Sulipome į valtį, o tada tu, - juokiasi prisiminęs J. Urbanas, - šokai atgal ant denio ir nukūrei...

- Neprisimenu, - sako K. Miliauskas, - bet pajutau, kaip atsidūriau savo kajutėje. O čia vandens jau iki kelių. Šoku prie spintos. Išmetu į teliškuojantį vandenį drabužius, išverčiu lagaminą, ieškau ir... negaliu surasti kepurės.

"Kaunas" nuskendo po keturių ar penkių minučių po sprogimo. Viskas įvyko taip greitai, kad kapitonas nespėjo paimti ir laivo dokumentų. Į šaltas plienines Šiaurės jūros bangas iš pradžių pasinėrė laivo priekis, kapitono tiltelis, po to ir užpakalinė laivo dalis su užrašu "Kaunas-Lietuva." Paskutinė, dar keletą kartų suplazdėjusi, pranyko Lietuvos vėliava.

Gelbėjimosi valtys priplaukė viena prie kitos. Kapitonas šaukė pavardę. Trūko tik jūreivio Antano Kulikausko. Valtis nuplaukė į tragedijos vietą. Ant bangų supos dėžių nuolaužos, virvagaliai. Antano nebuvo.

Ėme leisti raudonas raketas. Gal netoliese yra koks laivas?

- Kur aš? - staiga atsistojo šturmanas Detjanas.

Pabraukė sau per veidą. Kraujas. Apsižvalgė.

- Pasirodo, vargšelis, visą tą laiką be sąmonės buvęs... Ne tik jis. Daugelis mūsų buvo prigliušinti ar paties sprogimo, ar krentančių daiktų, lūžtančių konstrukcijų...

- O ar tu pastebėjai, kaip tamsoje išnyko povandeninis laivas?

- Ką tu. Galėjo tai mums iš baimės pasirodyti.

- Žinoma, dabar nebeišaiškinsi, ar tai buvo mina, ar povandeninio laivo torpeda.

- O prisimini, kaip atrodėme, kai kitą dieną mus išgelbėjo belgų žvejai? Basi, vienmarškiniai...

K l a i p ė d a š i a n d i e n . Vaizde matome buvusią Biržos tiltą ir Žvejų gatvę su kinu „Baltija“ (anksčiau „Kammer“).

KOKS LIKIMAS LAUKIA KLAIPĖDOS SENAMIESČIO?

Įdomus straipsnis, nušviečias Klaipėdos miesto istorinių pastatų būklę, tilpo š.m. okupuotoj Lietuvoj leidžiamame žurnale „Literatūra ir Mėnas“. Romualdas Lankevičius, su sirūpinęs, iškelia Klaipėdos senamiesčio griovimo maniją. Jis rašo:

„Klausimas iškilo ne atsitiktinai. Jau anksčiau žinojau, kad Klaipėdos senamiesčio (tokio savito ir originalaus) būklė apgailėtina, esu apie tai rašęs spaudoje. Prieš mėnesį, vėl apsilankęs uostamiestyje, dar kartą tuo įsitikinau. Įdomus, vertingas tiek istoriniu, tiek architektūriniu požiūriu senamiestis labai apleistas, namai nerestauruojami ir tinkamai neprižiūrimi. Daugelį metų čia nieko nebuvo daroma. Namai stovėjo, palikti likimo valiai, seni čerpių stogai visai prakiuro. Tiesa, dabar vienas kitas stogas uždengtas baltu šiferiu, kuris labai nesiderina su tradicine raudona senamiesčio stogų spalva ir byloja apie skonio stoką arba paprasčiausią abejingumą. Tuo

- Inžinieriai, nebūkit sentimentalūs, - staiga nutraukė kapitonas.

- Bet vyrai nepyksta. Jie supranta: kapitonas gražino skolą. Toks jau jis. Įgelsi - nieko nesakys, bet sulauks progos - Laikykis!

„Kauno“ laivo paskutinę kelionę jau plačiai aprašė minėto laivo kapitonas ir „Lietuvos Pajūrio“ bendradarbis Br. Krištopaitis Čikagoje. RED.

būdu architektūrinis ansambelis smarkiai dalkomas, iškraipomi per šimtmečius susiklostę charakteringi bruožai. Tėnai, kur rūpestingai restauruoti, pasitenkinama grubiu, dažnai nevykusiū remontu, pavyzdžiui, tvarkant trijų aukštų namą prie tilto per Danę (Montės gatvėje).

Senamiesčio gatvėse tvyro žemių ir akmenų krūvos. Šitose vietose dar neseniai stovėjo seni, apleisti, bet vis dėlto gana dailūs namukai. Jie nugriauti. Taip atsitiko Kastyčio ir kitose gatvėse. Visa tai buvo daroma miesto vykdomojo komiteto įsakymu, vyriausiajam architektui nuolaidžiaujant, o gal net pritariant. Kodėl? Kokiais argumentais galima pateisinti šitą griovimo maniją, šitą žalą senamiesčiui, mūsų kultūrai? Gal būt, tuo, kad namai buvo seni, sukežę. Bet tiems „sukežusiems“ namams nugriauti prireikė traktorių... Šią vasarą miesto vykdomasis komitetas buvo sukviėtes Klaipėdos dailininkus ir architektus pasikalbėti apie senamiesčio tvarkymą (iniciatyva labai gera!) ir išgirdo daug vertingų, įgyvendinimų pasiūlymų, bet tie pasiūlymai ir pastabos, atrodo, užmiršti. Tuo tarpu menininkų nuomonė šiuo atveju yra itin svarbi ir reikšminga. Jos nepaisyti negalima.

Klaipėdos senamiesčio būklė kelia didelį susirūpinimą ne man vienam. Dailininkai, architektai, restauracijos specialistai - visi, kas norėtų matyti Klaipėdos senamiestį nežalojamą ir gražiai sutvarkytą, turėtų tarti savo žodį. Paskui bus vėlu."

PASTABOS, MOKSL. VEIKALAI IR KOVINGUMAS

DR. MARTYNAS ANYSAS

Paskutiniame „Lietuvos Pajūryje“ skaičiau straipsnį „Bičiulių pasitarimas Los Angelyje“ ir ėmiau dėmesin kaikiuriuos ten iškeltus pasiūlymus ir pastabas. Čia noriu paliesiti tik keletą.

P. Audronis iškėlė knygos „Prūtenijos - Prūsijos lietuviškumas ir 800 metų kovos dėl laisvės“ parašymo ir išleidimo reikalą. Apie tai atskiriame „Pajūrio“ straipsnyje rašo ir tūlas Vadolė - Ernas Skurda. Tai nauja negirdėta pavardė, greičiausiai pseudonimas. Autorius rašo, kad Prūsijos - Prūtenijos istorija turinti būti istorinis veiklas, paremtas istoriniais dokumentais bei gyvenimo faktais. Tai labai gražu. Bet man būtų malonu išgirsti, kur p. Skurda mano tos medžiagos gauti.

Vieną reikia pasakyti, kad senieji lietuviai, sėdėdami savo ramovėse ir siurbdami midų, nieko neparašė ir nieko nepaliko. Ir krikščioniški mažlietuviai vėlesniais laikais tuo atžvilgiu niekuo nepasikeitė. Tat tegul p. Skurda įrodo, kad karalius Mindaugas tikrai norėjęs prutėnų kraštą prijungti prie Lietuvos, kai kalbamas karalius nei rankos nepakėlė prieš kryžievių ordiną ir leido jam užkariauti Prūsijos kraštus ir naikinti ten esančius gyventojus.

Iš kitos pusės rašytojas turės įrodyti, kad karaliaus Mindaugo dovanojimo aktai ordinui, liečią Žemaitiją, Skalvą, Nadruvą ir Suduvą nebuvo išduoti ir yra tik falsifikacija. Kokių kitokių šaltinių p. Skurda turi? Būtų malonu apie tai išgirsti.

Kalbant apie istorinio veikalo išleidimą, turima omenyje, kad tam reikalui Los Angeles ML bičiuliai turi užtektinai kapitalo (bent iš straipsnių taip galima spėti), tai jie turėtų eiti prie konkreta darbo. Visų pirma siūlyčiau surasti prof. Ivinskio veiklą ir panagrinioti, ar negalima jį praplėsti ir vėliau atspausdinti.

Daug žinių yra ir mano veikale - Senprusių Laisvės Kovos. Tam reikia tik į veiklą įsigilinti, o ne tik jį pavartyti. Mano veikale dar turėjo būti pabaigos straipsnis - „Kuriose senprusių krašto dalyse gyveno lietuviai.“ Visą minėtą straipsnį turėjau išimti, nes senprusių veiklas siekė apie 400 puslapių ir pasidare per brangūs spausdinti. Straipsnyje buvo smulkiai aptartos ankstyvesnės vokiečių mokslininkų nuomonės apie lietuvius

gyventojus Maž. Lietuvoje ir kaimyninėse srityse. Čia buvo duodamos tikslios žinios apie lietuviškus ir lietuviškai skambančius vietovardžius ir vietas buvusioje Rytų Prūsijoje. O jų yra labai daug, ypač Sambijoje ar buvusiam jotvingių krašte. Straipsnyje galima atrasti žinių, kaip karalius Friedrich Wilhelmas I sukūrė „Regierung Litauen“, kuri egzistavo dar ilgai po Napoleono laikų. Šitoks vienas savaime kalbėjo apie lietuvišką kraštą. To straipsnio nuorašai tebėra pas mane.

Toliau Los Angeles lietuviai, kaip iš aprašymo matyti, pasigenda „Pajūrio“ kovingumo. Manau, kad apie kokią „kovingu-

JIS BUVO VIENAS IŠ MŪSŲ

ALFONSAS NEVARDAUSKAS

Šiais metais negailestingoji mirtis išplėšė iš mūsų tarpo ypatingai daug brangių ir mūsų tautai nusipelnusių žmonių. Ir mažlietuviai bei jų bičiuliai buvo labai skaudžiai jos paliesti. Mirė Kristupas Jankus, Trudė Bumbulienė, Hermanas Stepaitis, Aleksandras Šukys, Antanas Krausas, o š. m. rugpiučio 5 d., netoli Čikagos, sulaukęs 68 metų, pasimirė didelis mūsų bičiulis Alfonsas Nevardauskas, žinomos knygos „Pajūriais Pamariais“ autorius.

Velionis buvo taip pamilęs Mažąją Lietuvą ir kūnu bei

ma“ mes šiandien ir sapnuoti negalime. Kokią pasaulio galybę mes dabar pulsime? Aš manau, kiek tai liečia „Lietuvos Pajūrio“ tariamą „kovingumą“, laikraštėlis tai yra aiškiai parodęs savo straipsniuose apie buvusius nacius ir dabartinį Lietuvos okupantą.

Kas liečia mokslinio turinio straipsnių - veikalu, tenka paklausti, kur yra tie žmonės, kurie rašytų? Tiesa, daugelis iš jų turi ir moksliskus titulus ir, tur būt, yra išmokinti kaip prieiti prie moksliskų veikalu. Jie daug kalba apie moksliskų veikalu rašymą, bet tuo ir pasibaigia. O kai pagaliau koks veiklas ir pasirodo, jis nei perkamas, nei skaitomas. Vengiama jį net aptarti. Jeigu vieni užsiima veikalu parašymu, tai antroji nerašančioji pusė, turėtų bent užsiimti jo nagrinėjimu ir daryti išvadas.

siela persiėmęs krašto gyventojų dvasia (net vedė klaipėdiškę), kad drąsiai jį galima vadinti „mūsiškiu.“

A. Nevardauskas buvo gimęs 1902 m. lapkričio 15 d., Leckavoje, Mažeikių valsčiuje. Dar moksleivių būdamas, jis jau pradėjo rašyti į spaudą. Ypač daug rašė gyvendamas Klaipėdos krašte, kaip tai „Lietuvos Keleivyje“, „Vakaruose“ ir kitur. Be to, aktyviai įsijungė į Klaipėdos krašto lietuvių eiles ir glaudžiai su jais bendradarbiavo organizacinėje veikloje.

Jis daug rašė ir emigracijoje. Ypač daug jis propagavo vienintelį Mažosios Lietuvos ir jūrinės minties laikraštį „Lietuvos Pajūrį.“ Tačiau amžiną paminklą jis sau pasistatė parašydamas ir išleisdamas knygą „Pajūriais Pamariais“, kurioje iškėlė to krašto grožį, žmones, papročius ir lemiamus įvykius. Tam reikalui jis nesigailėjo nei savo sveikatos, nei pinigų. 1963 metais, kai pasirodė jo knyga, jis turėjo labai sunkią vidurių operaciją.

Viename LP rašytame laiške jis šitaip rašė:

„Turiu pasakyti, kad atvykęs į šį laisvės kraštą ir sunkiai dirbdamas fizinį darbą, vis rasdavau laiko rašymui. Žinoma, tai buvo nelengva, nes dažnai tam teko pasivogti iš poilsio laiko arba net visą savo laisvalaikį pašvęsti. Atsisakydavau nuo visų smaguriavimų, šaliniausi nuo visų, kad tik laisvo laiko valandėlę galėčiau naudingai sunaudoti. Lyg kažkokia nežinoma jėga mane stūmė prie darbo ir kažkur pasamonėje atsiradusi mintis man vis kuždėjo: „Dirbk, dirbk, kad prisiminimai neliktų tik tavo atmintyje, bet kad liktų ir ateinančioms kartoms. Tegu mano rašyti prisiminimai tebūnie kaip įrodymas, jog mūsų ten buvo gyventa.“

Kitame laiške jis rašo:

„Aš gyvenu visai kito pasaulio pažiūromis ir skubu kuo daugiausia nuveikti, nes ne daug laiko beliko...“

(tasa 7 psl.)

APŽVALGA

ATSISĄUKIMAS

MALONUS TAUTIETI!

Dr. Domas JASAITIS man rašo, kad jis susitaręs su Lietuvos Tyrimo Institutu (Lithuanian Research Institute) rašyti knygą apie nacionalsocialistinį genocidą Lietuvoje ir kad jis toje knygoje žadąs paliesiti ir nacių atliktą genocidą Mažojoje Lietuvoje, laikotarpyje nuo 1939 m. kovo mėnesio, (kai Hitleris okupavo Klaipėdą) iki 1944 metų galo, kada vokiečių kariuomenė turėjo iš Mažosios Lietuvos pasitraukti.

Tam tikslui dr. Jasaitis prašo jam perleisti, paskolinti arba bent nurodyti knygų, dokumentų, žemėlapių ir kitų davinų, nušviečiančių tą problemą. Pvz.: kur galima būtų gauti Jono Grigolaičio knygą „Nacių pragare“? Kur galima būtų gauti Mažosios Lietuvos žemėlapi su nacių įvestais vokiškais vietovardžiais?

Dr. Jasaitis taipogi yra susinteresuotas šiais ir panašiais klausimais: 1939 - 1944 periodo metu, kiek mažlietuvių buvo nužudyta? Kur? Kada? Kokiomis aplinkybėmis? Kiek buvo uždaryta kalėjimuose? Koncentraciniuose lageriuose? Kiek šiaip nukentėjo?

Kas atsitiko su lietuviškomis organizacijomis, draugijomis etc.? Kiek buvo mažlietuvių buvusioje Rytprūsių provincijoje (dabartinėje Kalin-

MŪSŲ MIRUSIEJI...

Tat, išleidęs pirmąją savo knygą, jis jau pradėjo ruošti jos tąsą. Deja, jos išleisti jau nebeturėjo galimybių.

1968 m. gruodžio 18 ir 31 dienomis jam pakartotinai buvo padarytos dvi sunkios vidurių operacijos, nuo kurių nebepajėgė tinkamai atsigausti.

Savo paskutiniame laiške LP jis rašo:

„Nežinau, kaip ilgai dar kentėsiu. Ligos skausmas dar būtų pakeliamas, bet mane labai kankina tai, kad rankraščiuose guli mano parašytos knygos. Nėra leidėjo, o pats neįstengiu leisti. Ta kančia sunkiau pakeliamą ir nuo jos daugiausia nyksiu.“

Šiandien Alfonso Nevardausko nebėra. Šis kuklus, darbus ir nuoširdaus būdo lietuvis iškeliavo ten, kur nebėra jokių skausmų. Stodami prie jo kapo, reiškiamo užuojautą jo žmonai, sūnui, dukteriai ir broliams. Lietuvių visuomenė ir jo bičiuliai jam pastatytą didelį paminklą, jei išleistų rankraščiuose paliktas jo knygas.

gradskaja oblast)? Kas su jais atsitiko? Kiek jų liko? Kur? Kiek iš jų pasitraukė į vakarus?

Mums mažlietuviams svarbu, kad mūsų pergyvenimai ir kančios ne tik po bolševikais bet ir po naciais būtų galimai pilniau surinkti, užfiksuoti ir paskelbti. Dėlto yra visų mūsų interesas duoti dr. Jasaičiui galimai daugiau medžiagos ir informacijos. Tuo atveju, jeigu Jūs pats neturite nei medžiagos, nei davinų, gal bent žinote, kur būtų galima kuria nors informaciją ar dokumentą rasti? Malonėkite ir tai pranešti. Rašykite arba dr. Jasaičiui tiesiog, arba man.

Esu tikras, kad už Jūsų suteiktą pagalbą bus dėkingas ne tik dr. Jasaitis, bet ir visa lietuviškoji visuomenė.

Nuoširdžiai Jūsų

Jonas A. Stiklorius
6240 Washington Avenue, Philadelphia, Pa. 19 143

Dr. Domo JASAIČIO adresas:
220 N. Seventh Avenue, Mont Vernon, New York 10 550

KELIONĖS — APSILANKYMAI

PRIE E. SIMONAIČIO KAPO

Iš dešinės į kairę: MLRS pirm. prof. M. Brakas, jo žmona ir mok. Fr. Skėrys.

* * * *

Prof. M. Brakas, Maž. Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio pirmininkas, šią vasarą su žmona apkelioavo Skandinavijos kraštus, Vakarų Vokietiją ir Šveicariją. Ta proga pasimatė su Maž. Lietuvos Tarybos nariais, su kuriais aptarė Maž.

Lietuvos politinius reikalus. Griždamas į savo darbovietę Pietų Dakotoje, sustojo New Yorke ir Union Pier vasarvietėje ties Čikagą, kur pasitarimuose su mažlietuvių veikėjais padarė pranešimus apie savo kelionę.

* * * *

Kunigas Ansas Trakis su šeima šią vasarą lankėsi Europoje. Jis dalyvavo Pasaulio Liuteronų Federacijos suvažiavime Evian, Prancūzijoje, kur atstovavo Tremties Lietuvių Liuteronų Bažnyčiai. Okupuotos Lietuvos Liuteronų Bažnyčios atstovo kėdė buvo palikta tuščia. Ne tai, kad jos atstovas nebūtų norėjęs suvažiavime dalyvauti, bet rusų okupantas jo neišleido. Tat, kun. Trakis ir priminė delegatams, kad ten, kur užgniaužta žmogaus apsisprendimo laisvė, ten negali būti ir taikos, o tik kapinių tyla. Tai žinoma, nepatiko Maskvos atsiųstam ortodoksų patriarchui.

Vokietijoje kun. Trakis su šeima aplankė ir Simonaičio kapą bei gimnaziją Huettenfelde.

* * * *

LP redaktorius, Ansas Lymantaitis su šeima, pakeliui į Italiją, trumpam buvo sustojęs Vokietijoje, kur aplankė žinomus veikėjus kaip Fr. Šlenterį, mok. Fr. Skėrį, E. Simonaičio giminaitę panelę Pukytę ir jo kapą Huettenfelde.

* * * *

MLBD C. V-bos pirmininkas Vilius Pėteraitis su ponia šią vasarą lankėsi JAV-bėse. Philadelphijoje jis aplankė ir turėjo pasitarimą su mažlietuvių atstovu VLIKE J. Stiklorium.

* * * *

Kaip jau pereitame LP rašėme, Berlyne pasimirė ištikima mūsų tėviškos dukra, Trudė Bumbulienė. Ji buvo uoli LP skaitytoja ir rėmėja. Jos sesuo, Marija Brakienė, iš kuklaus vėlionės palikimo, neseniai atsiuntė \$ 20.00 LP paremti.

Jau nebeįmanoma garbingai tautietei už jos paramą ir prielankumą padėkoti. Ją tik su širdgėla galime prisiminti ir pareikšti jai mūsų pagarbą.

* * * *

Š.m. spalio mėn. Montrealyje pasimirė LP skaitytojas Gustavas Freidankas. Velionis buvo vienas pirmųjų lietuvių jūrininkų. Kaip laivų inžinierius jis daugel metų plaukiojo Nepr. Lietuvos pakrančių apsaugos laivu „Prezidentas Smetona.“ Jis žinojo daug įdomių epizodų ir nuotykių iš savo gyvenimo jūroje papasakoti. Tik gaila, kad visa tai liko neužrašyta.

Velionis paliko liūdinčią našlę ir dvi dukteris Liuciją ir Hildą su šeimomis.

Jau 17 metų, kaip Dr. Vydūno nebėra mūsų tarpe. Jis ilsisi savo laikinoje poilsio vietoje Detmold, Vokietijoje. Pats kapas yra gražiai sutvarkytas. Kapo prižiūrėjimu rūpinosi buvęs M L T pirmininkas E. Simonaitis. Jam pasimirus, šias pareigas perėmė mok. Fr. Skėrys, kuris neseniai buvo nuvykęs į Detmoldą ir pats kapą aplankė. Kapo vieta išpirkta iki 1983 m. Po to pirkimą reikia atnaujinti.

Čia talpiname naujausią Vydūno antkapio nuotrauką, kurią padarė mok. Skėrys.

SVEIKINAME SU NAUJU VEIKALU!

Baigiant išleisti šį LP numerį, mus pasiekė dr. Martyno ir Valerijos Anysų paraštas veikalas - Žymios Lietuvos Moterys.

Veikalas pavaizduoja lietuves moteris istorijoje, padavimuose ir mitologijoje. Autoriai skiria savo knygą ypatingai mūsų jaunimui. Apie patį veikalą numatome plačiau parašyti sekančiame LP numeryje. Tuo tarpu norime tik pasveikinti autorius, kurie net sunkiose emigracijos sąlygose, vienas kitam padėdami, sugebėjo surinkti tiek daug istorinės medžiagos apie pasižymėjusias lietuves moteris. Tai kartu ir gražus įnašas į lietu-

vių mokslinę literatūrą.

Norime dar pažymėti, kad dr. Anysas jau anksčiau yra parašęs premijuotą veikalą - Senprusių Laisvės Kovos, o dabar ruošia istorinį veikalą - Vytautas Aleksandras, Didysis Lietuvos Kunigaikštis.

Atskirų pasirodžiusių knygų kaina (Senprusių Laisvės Kovos ir Žymios Lietuvos Moterys) yra po 7.50 dol. Užsakant paštu reikia pridėti dar 50 centų pašto išlaidoms. Abiejų knygų yra maždaug to paties didumo ir išvaizdos. Jos siunčiamos specialiai knygoms siųsti įpakavime ir jas galima užsisakyti pas Dr. M. Anysą, 292 Indian Rd., Toronto 3, Ont.

Skaitytojai rašo

GERBIAMI LP LEIDĖJAI!

Nemaloniją žinia šiame LP numeryje skaičiau, kad kitas numeris išeis dvigubas... Argi taip blogai stovime, kad turime išleisti dvigubą? O kas toliau? Jei jau toliau ir nepajėgtume išleisti, tai nors paskutinius numerius kaip nors išleiskime atskirai - du numerius!... Visgi yra ko laukti - dviejų numerių, o ne tik vieno.

Jei jau nėra kaip išsiversiti, tai aišku, turim užsidaryti. Bet kam tas sloginantis pažadas - 2 numerius į vieną? Seniau čia turėdavom irgi leidinių, kurie pradėdavo jau eiti po dvigubą numerį. Net nesinorėdavo nei skaityti, nes žinodavai, kad tai kvapo nebeatgaunančio gyvūno paskutinės dienos...

Yra blogas dalykas, kad mes, pirmiau atvažiavę lietuviai, jau nusenom. Pvz., man jau 77 metai, tokiame Narvydui, rodos, jau virš 80 metų. Tai savo laiku buvę dideli spaudos rė-

mėjai, redakcijų bendradarbiai. Dabar jau ner ko iš mūsų norėti, vos „klumpės“ bepavelkam...

Kai LP buvo pažymėta, kad mokslinių raštų dėti būtų nepatogu, tai tikra tiesa. O kai sunku gauti jaunesnių plunksnos pajėgų, tai niekas ir nesidaro. Jiems arba užmokėti, arba jie kreipia akį į hipius...

J. S t e p o n a i t i s,
Brooklyn

LIETUVOS PAJŪRIUI.

Vėl pradžiugino naujas šių metų LP numeris. Su dideliu malonumu perskaitau kiekvieną straipsnelį, nes viskas taip sava, miela ir įdomu...

M. B i l e v i č i e n e,
Chicago

Daugelis LP skaitytojų dar nėra sumokėję prenumeratos už 1969 m. Tai didina mūsų išlaidas ir apsunkina laikraščio leidimą. Tat, dar kartą pasiūsime raštiškus paraginimus ir tikėsimės, kad skaitytojai mūsų padėti supras ir mums padės.

L P L e i d ė j a i

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Skelbiame 1970 metu GARBĖS PRENUMERATORIŲ sąrašą. Įmokėdami po \$ 5.00 į Garbės Prenumeratorių sąrašą įsirašė šie LP skaitytojai:

R. Vilkas, Brentwood, G. Purvinas, Australija, A. Stapulionis, Dorchester, K. Vėlius, Lisle, A. Kavaliauskienė, Dorchester, A. Mačionis, Center Moriches, J. A. Stiklorius, Philadelphia, J. Šarapnickas, St. Catharines, M. Šimkus, Baltimore, K. Balčiūnas, Lemont, J. Baublys, Detroit, St. Būdas, Lemont, M. Brakas, Sioux Falls, J. Skersys, Lawrence, B. Katilius, Montreal, V. Butkys, Great Neck, A. Sležienė-Vanagaitytė, Dorchester, Dr. V. Didžys, Australija.

\$ 10.00 GARBĖS PRENUMERATA už 1969 / 1970 metus sumokėjo I. Šajauka, St. Catharines.

P A R A M A

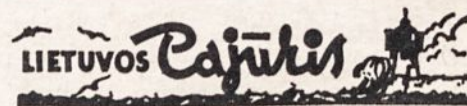
Po \$ 3.00 aukėjo: Br. Abromonis, Montreal, A. Banionis, Chicago ir A. Brakas, Buffalo.

Pranešimas Skaitytojams

Daugelis LP skaitytojų, ypačiai vyresnės kartos, nusiškundė, kad laikraščio šriftas esąs per silpnas ir todėl jiems sunkiai įskaitomas. Dar kiti pageidavo, kad laikraštis būtų leidžiamas atskirais numeriais, t.y. nedvigubas, kaip buvo skelbta pereiname numeryje.

Atsižvelgdami į skaitytojų laiškus, pildome jų pageidavimus.

Šia proga paraginame visus mūsų skaitytojus, kurie dar atsiliko su prenumerata už 1969-1970 metus, mums artimu laiku prisiųsti. Ir toliau prašome, pakeitus gyvenamą vietą, mums pranešti naująją antrašą. RED

išeina keturis kartus į metus. Kaina \$ 2.00 metams, bet kuriame pasaulio krašte, išskyrus Vokietiją (DM 2.00) metams. Garbės prenumerata \$ 5.00. Aukos pageidautinos laikraščio tobulėjimui ir dažnėjimui. Redakcija ir administracija: 5260 - 10th Ave, Rm. 1, Montreal 405, P. Q., Canada. Leidėjai: Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijų Centro Valdyba. Vyr. redakt. A. Lymantas. LITHUANIA'S COAST appears quarterly published by the Association of Friends of Lithuania Minor in Canada, 5260 - 10th Ave, Montreal 405, P.Q. Subscription per year: \$ 2.00 - Editor-in-Chief: A. Lymantas. PRINTED IN CANADA

Redakcija taiso ir trumpina kaikuriuos straipsnius pagal savo nuožiūrą. Pavarde, slapyvardžiu ar inicialais pasirašyti straipsniai nebūtinai turi atitikti redakcijos ir laikraščio leidėjų nuomonę.